

ročník I.

neděle 14. března 2021

Muzeum Českého ráje – oprátka Josefa K. * Rozhledna Dubecko
Co se děje v semilském kině * Vzpomínka na sochaře Josefa Wagnera
Liberecká ZOO zachraňuje vzácnou zebrou * Jičín: Oprava Valdštejnské lodžie se prodraží
Mladá Boleslav – Kniha smluv rozličných * Lékař a fotograf Jaroslav Feyfar

Kotel od Vysokého

Jiří Dvořák, Jilemnický zpravodaj

Ctěný čtenáři!

Kolegyně Karin, když potřebovala dostat do novin nějaké „své“ téma, napsala: „Na naši redakci se obrátilo několik čtenářů s dotazem...“

Podobný princip využívá premiér Babiš, když potřebuje posvětit nějakou

pitomost: „Lidi mi píšou...“ Prý má ted', chudák, nevyřízených 800 mejlů. Dopřejte mu oddych, vždyť se podívejte, jak vypadá unaveně a strhaně, že kdyby se na mě obrátil, abych ho uvolnil, hned mu vyhovím. Tak jsem vás chtěl poprosit, přátelé, prosím vás, už mu nepište. *f.*

*

Je březen, a to bývá doba postní. Letos nám začala už 17. února. To byla Popeleční středa. Předvelikonoční půst je dlouhý. Trvá 40 dní, tedy tolik, kolik měl Ježíš strávit na poušti a on byl navíc pokoušen d'áblem. Půst je časem pokání, sebezpytování a rozjímání. Po celou dobu postu by se neměly pořádat žádné zábavy s hudbou a tancem, ani hlučné svatby, dokonce by neměly být ani noční milostné schůzky. A strava? Strava by měla být jednoduchá, bezmasá. V dlouhém postním období je šest postních nedělí. Některé z nich známe. Ale vezměme je po pořádku.

Ta první se jmenuje Černá. Je hned tu neděli po Popeleční středě. Lidé jedli pučálku – jídlo z naklíčeného a opraženého hrachu. Měl jsem ji rád, ale živit bych se jí dnes a denně nechtěl.

Také o druhé neděli, Pražné, se jedlo jídlo upražené z naklíčeného obilí, pražmo. To už se mi křivila ústa.

Třetí neděle byla Kýchavná, a protože o čtvrté neděli to už byl půst dlouho, tak se lidé družili, chodili na návštěvy i na námluvy. Proto se jí říkalo Družná (Družebná) neděle. *K té jsem našel tenhle obrázek.*

A ty dvě další neděle už znáte – pátá byla Smrtná a vynášela se Smrtka čili Zima ze vsi a Lito se nosilo do vsi. A ta šestá neděle byla Květná, to už se domů přinášely zelené ratolesti. Ty větvíčky měly chránit dům i pole, zabraňovaly bolestem i nemocem. Přinášely naději, jako ty v Jeruzalémě, když tam na tu slavnou neděli vjel Kristus na oslíku. Také přinášel naději, aby za pět dní nato skončil na kříži. Uvědomujeme si to?

Půst ale není jen časem odříkání. Půst je, a to je mnohem důležitější, také časem důležitých prací, neboť, až přijdou žně, pole nám řeknou, co jsme dělali právě v tom postu, neboť na svatého Řehoře letí čápi přes moře, žába hubu otevře

a líný sedlák, který neoře! Po orbě setba a čekání na déšť'. Říkalo se, že prší zlato. Ano, jarní déšť je pro pole velmi důležitý. Také se vítalo jaro, přicházela jarní rovnodennost a den se začal prodlužovat a říkali jsme si v naději: až přijde máj, budeme mít ráj! Vracejí se ptáci a ptačí zpěv v pústu je také nadějí. Ano, ale všichni věděli, že zásoby jídla se budou tenčít a že i Velikonoce jim dají zabrat. Těm zásobám. Šetřilo se, což dnešní doba nedovede. Hlavně my nedovedeme ani přijmout pokorně omezení vůči nás sužující chorobě. Pro mnohé je život plný omezení svobod a bezstarostného života, když spíše myslí na svá práva a odmítají přijmout také své povinnosti. Ano, i o tom je postní doba, která končí až o Velikonoční neděli.

Přeji vám všem hezký březen naplněný lidskou nadějí!

A pamatujte si a nezapomeňte, že nesmysl se provede snadno, věc rozumná jen těžko!

Váš Václav Ziegler

/ text poskytl Geopark Český ráj

turnov

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE – EXPONÁT MĚSÍCE BŘEZNA

Oprátka, na které byl roku 1897 oběšen Josef Kögler

Trest smrti oběšením byl od středověku obvyklým trest za krádeže. Díky tomu, že krádeže byly jedním z nejčastějších deliktů, bylo oběšení nejpoužívanějším hrdelním trestem. Jeho vysoká „obliba“ spočívala i v jeho demonstrativní funkci. I když se i utřáté hlavy setnutých kolikrát nechávaly dlouho veřejnosti na očích nasazené na železné pruty (takzvaně rožně), taktéž odsouzcenci lámaní kolem se po provedení exekuce do popravčích kol vplétali, aby byli následně vyzdviženi do výše a tak dlouhou dobu ponecháni, oběšenci visící na šibenici, dokud se jejich těla nezačala rozpadat, byli typickou ukázkou fungování a uplatňování hrdelního práva v lokalitě. Proto byly také šibenice stavěny při nejfrekventovanějších cestách (v případě Turnova se jednalo o cestu k Jičínu).

Z dobových vyobrazení lze mimo jiné poznat, že se věšelo na tzv. krátkou smyčku, takže odsouzenec nečekal delší pád, který mu zlomil vaz, nýbrž se postupně vlastní vahou uškrtil. V průběhu novověku byly tresty zmírňovány a drastičtější hrdelní tresty byly rušeny úplně. Zůstalo z nich právě pouze oběšení (případně zastřelení – zejména ve vojenském prostředí), které se uplatňovalo za nejtěžší delikty – zejména za vraždy.

To byl případ i Josefa Köglera, který byl 23. března 1897 v Liberci oběšen za 13 loupeží a loupežných vražd dokonaných a nedokonaných (dnes bychom řekli pokusů o vraždu), kterých se měl dopustit v letech 1893 – 1894, převážně v oblasti Jablonecka, Liberecka a Žitavska. Z této exekuce se dochovala smyčka z konopného provazu, jejíž autenticitu svým podpisem potvrdil samotný pražský kat Leopold Wohlschläger, který popravu Köglera vykonal. Do Muzea Českého

ráje se tento dobový artefakt dostal s pozůstalostí manželů Scheybalových, v jejichž fondu je také uchováván.

Použitým oprátkám byla v minulosti přikládána magická moc a byly tak lidmi od katů kupovány (stejně jako části oblečení popravených nebo dokonce části jejich těl, které dle lidových pověr měly ochranou nebo léčivou moc). Pro katy to pak často znamenalo vítanou možnost přivýdělku. Spíš než víra v čarovnou moc byla motivací Scheybalových k pořízení oprátky zájem o samotný případ Josefa Köglera, jak můžeme soudit s dalších dokumentů a artefaktů, které se váží k tomuto procesu. Jedním z nich je i kámen s nápisem, který, jak bylo i řečeno při soudním přelíčení, měl napsat Kögler. Ten jeho autorství popíral (ostatně jako většinu svých skutků),

ale grafologicky byl prisouzen jemu. Navíc onen kámen byl nalezen v místech, kde byl Kögler několikrát viděn.

Oba předměty – oprátka i kámen s Köglerovým vzkazem – budou představeny v Kamenářském domě v rámci připravované výstavy Na poslední cestě – Zločin, trest a záhrobí, jejíž otevření je plánováno na 18. března tohoto roku.

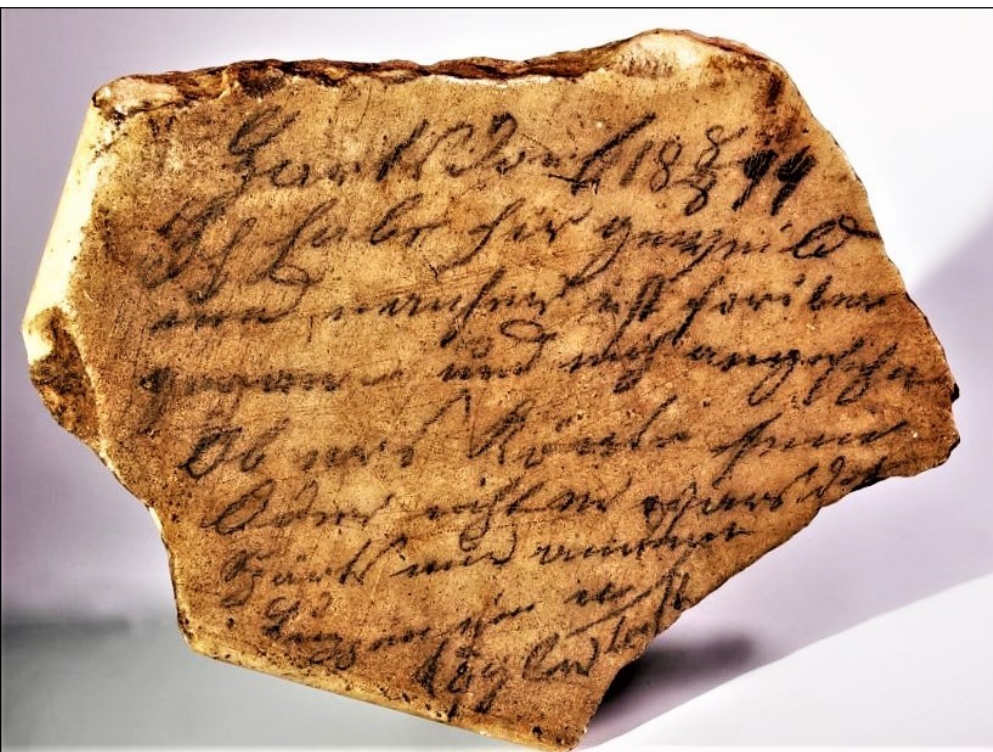
Nápis na kameni zní takto: „Harcov, 8. 8. 1894. Byl jsem zde, mnozí kolem mne chodili a viděli. Nebyli si jisti, zda jsem to byl já, ale byl. Zavřete jiné lumpy a nechte Köglera jít. Kögler!“ (*V originále: Harzdorf, 8. 8. 1894. Ich habe hier geweilt, mancher ist vorüber gegangen, hat mich angesehen, ob ers vielleicht könnte sein oder nicht. Er wars aber doch. Sperrt nur andere Lumpen ein und lasst nur den Kögler gehen. Kögler!*)

A prožijme teď poslední chvíle Josefa Köglera prostřednictvím dobového tisku (s dobovou gramatikou)

Poprava loupežného vraha Köglera.

Liberec, dne 23. března v 8 h ráno. Tel zp. – Celý Liberec byl od rána na nohou, pochopitelné vzrušení zmocnilo se všeho obyvatelstva, ježto měl zde rukou katovou zhynouti zlosyn, který po léta byl postrachem zdejšího okolí a rozsévali v dálných světa končinách vražednou svou rukou zhoubu a smrt. Mimo to minulo již 85 roků, co v Liberci poslední poprava vykonána byla. Po celou dobu,

co popravy ději se neveřejně, tj. od 1. února r. 1874, nebyl zde již žádný zločinec popraven a poprava vraha Köglera byla též první, která provedena v nové budově krajského soudu vystavěné r. 1887.

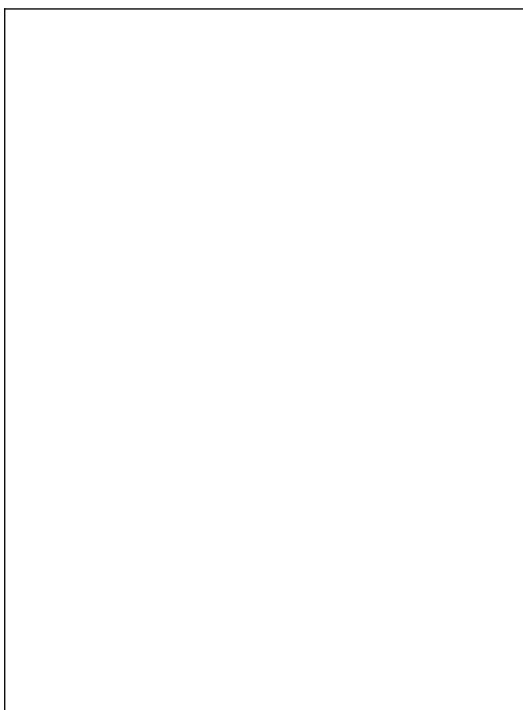
Loupežný vrah Jos. Kögler tak klidně s šibeničním humorem, jak vyslechl potvrzení rozsudku smrti, choval se po celý včerejší den a na cestě k šibenici si dokonce pohvizdoval a prozpěvoval i když měl oprátku kolem hrdla. Pouze včera odpoledne po 3. hodině, kdy ve své cele setkal se se svou manželkou a nejmladším synkem, byl pohnut a hořce zaplakal. Oba manželé několikrát se objali, hořce štkajíce.

Svého syna vzal Kögler na klín, zlíbal jej a dal mu při odchodu své požehnání. Když žena Köglerova zdrcena žalem odcházela z cely žalární, požehnal ji Kögler křížem a zvolal: „Na shledanou!“ Rozloučení s manželkou a synem dojalo Köglera nesmírně a žádost manželčina, by hleděl prosbou za milost ochránit dítě hanby a potupy, přiměla vraha dokonce, že pohnul úpěnlivými prosbami svého obhájce dra. Thyllera, aby ještě během včerejšího odpoledne jménem rodiny podal k císaři žádost o milost, která ovšem byla marna.

Když Kögler poznal, že již jest ztracen, dal se pohnouti svým duchovním rádcem, kaplanem vp. P. Moritzem, že včera o 6. hod. odpol. se kajícně vyzpovídal a přijal svátost oltární. Pak opět byl vesel a celou noc bavil se s žalárníkem a četníkem, kteří jej střežili, by se nedopustil sebevraždy. Kögler popíjel a kouřil až do rána, nezamhouřiv ani oka a bavě se s četníky neustále o svém přelíčení a odsouzení, pravil mimo jiné: „Já přece jen nespravedlivě umru. Hled'te, přece jen 8 hlasy mne uznali porotci vinným zločinem jediné vraždy. Jediný hlas rozhodl nad mým osudem. Jen jediný hlas chyběl, a byl bych úplně žaloby pro vraždu sprostěn. Jak podivná náhoda hraje častokrát osudem člověka!“ Pak se odmlčel a dodal po chvíli: „Jediný hlas mně vrhl na šibenici. Vidíte, že porotcové sami nebyli o mé vině přesvědčeni“ Na to vyprávěl celníkům o svých dobrodružstvích v Uhrách, Itálii a Alžíru a lál „na darebáky Araby“, kteří ho pro bídný zisk dvou zlatých jako sběha cizinecké legie francouzské zpět vydali a pak dvěma známým z Jablonce, kteří dopisem z Afriky vyžradili, že se v cizinecké legii v Alžíru nalézají. Během noci vypil vrah 9 sklenic piva, pojedl 1 kousek šunky a vykouřil 20 doutníků. Popravčí Wohlschläger se svými dvěma

pomocníky ubytoval se od předevečírka v hotelu „u dubu“. Včera byl kat pražský se svými pomahači v Liberci předmětem všeobecné pozornosti. V každém hostinci a hotelu byli bezplatně častováni, a zástupy lidu táhly celý den za nimi, vyprávějící si o nich všeliké fantastické historky.

Dnes ráno po 4. hodině ptali se četníci Köglera, zdali se nehrozí smrti na šibenici a tu Kögler mávnuv pohrdlivě rukou, prohodil vesele: „A kdež pak! Půjdu k popravišti jako na veselku. Věřte, že mi to připadá, jako bych měl svou zlatou svatbu!“ Pak opakoval několikrát ještě: „Na mou duši, zlatá svatba; dnes budu slavit zlatou veselku!“ Po té ale přece zase zesmutněl. Uvažoval, zda smrt na šibenici není příliš bolestná a o 5. hod. ranní požádal svého zpovědníka, dp. P. Moritze, by se s ním šel do kaple trestnické naposled pomodlit. Duchovní provázel jej do kaple se žalářníkem a dvěma celníky. Když pak se Kögler vroucně pomodlil, vraceli se s ním všichni do jeho cely. Ve 3/4 na 8, když celá budova obklopena byla kordonem vojska a zástupy tisíců zvědavců, kteří trpělivě tu stáli, nedbajíce prudkého lijáku a jsouce až na kůži promočeni, objevil se kat Wohlschläger se svými pomocníky v cele vrahově. Kögler, shlédnuv kata usmál se, podal mu ruku a pravil: „Tak to jste vy, který uděláte konec všem mým trampotám! Vítám vás a prosím, jen rychle, co nejrychleji!“

Kat Wohlschläger / FOTO prohlásil, že jej musí již v cele spoutati, poněvadž venku je silný lijavec a poutání v dešti bylo by jistě odsouzení nepříjemno, načež pomahači katovi vraha oblékli v popravní šněrování. Mezitím shrnul se již hlouček osob, které vstupenky dostaly, v nádvoří trestnice a shlukly se kol kordonů vojáků, kteří obstoupili šibenici, z jednoho prkna zrobenou a stupni opatřenou. Za hustého deště tísnili se zde advokáti, důstojníci, a obecní starší liberečtí, vojenští hodnostáři z Německa a žurnalističtí zpravodajové a zraky všech upíraly se na vysoké schodiště budovy trestní, kdež rázem sedmé hodiny zazněly z vížky kaple truchlivé zvuky umíráčku a v několika zamřížovaných oknech cel budovy

do dvora objevily se také obličeje několika uvězněných trestanců. Ve chvíli té vyšel na schody kat, za ním pak kráčel vrah, Josef Kögler, zločinec ve dvou dílech světa pověstný, svěží a vesel, veden jsa pomocníky kata pražského. Kögler šel na smrt statečně, výraz své tváře měl úplně v moci a stavěl na odiv otrlou veselost, když stanul u šibenice oděn jsa v rezný oblek trestanecký a maje ruce vzadu spoutány, zvolal k obecenstvu: Dobrý den, pánové, přeji dobrého jitra, ať žije...“

Další slova jeho odumřela v ryčném hluku bubnů, neboť president soudu pokynul vojenským bubeníkům, by řeč vrahovu přehlušili. Jednotvárný rachot

bubnů zněl pak až do okamžiku, kdy ústa vrahova oněměla na věky a kdy tepot srdce jeho zůstal navždy stát. Kat Woblschläger bleskurychle obnažil hrdlo Köglerovo, zadrhl na něm oprátku, kynul svým pomocníkům a tito vytáhli kladkou vraha do výše. Za několik vteřin vrah visel již na šibenici. Kat prudkým obratem ruky vymkl mu vaz. Pomahači napjali kladkostrojem tělo vražedníkovo a Josef Kögler dokonal. Během necelých dvou minut zemřel a za okamžik zsinalý obličej jeho nabyl výraz umrlčí.

Městský fysik p. dr. Hanisch rozhrnul šat na prsou oběšencových a přiložil ucho k jeho prsoum, oznámil, že jeho srdce přestalo bít a že je spravedlnosti učiněno za dost. Duchovní dp. P. Moritz vykonal na to krátkou modlitbu, pomocníci katovi sňali mrtvolu popravencovu se šibenice, vložili ji do rakve z několika hrubých prken sbité, vojsko dostalo povel k odchodu — a historie života loupežného vraha Köglera byla skončena.

○ K—a., Národní politika, 23. 3.1897, odpolední vydání

Domnívám se, že autorem článku je redaktor, spisovatel a dramatik Karel Ladislav Kukla (1863 v Sedlčanech – 1930 v Praze), autor populárních knih Podzemní Praha nebo Bahno staré Prahy.

*** Městská knihovna Antonína Marka v Turnově hlásí, že během února našlo cestu do hlavní knihovny a jejích poboček 1.900 čtenářů.**

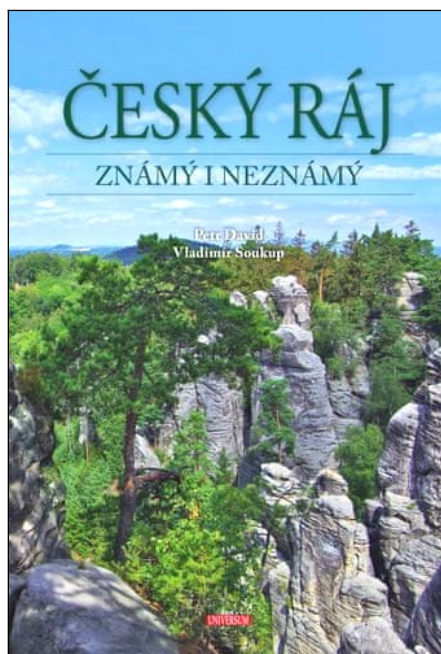
*** Odbor životního prostředí úřadu v Turnově informoval o výsledcích rozboru pramenů vody, provedených v březnu.**

Pramen Boží voda kvůli výskytu koliformních bakterií nevyhovuje hygienickým limitům a není pitný, pramen pod Valdštejnem pitný je.

český ráj

ČESKÝ RÁJ ZNÁMÝ A NEZNÁMÝ

Vladimír Soukup, Petr David

Vlád'a Soukup byl vedoucím zpravodajství Večerní Prahy, můj první šéf. Vždycky jsem obdivoval, jak svojí umělou rukou zatížil lístek propisotu a vyráběl mapky po páteční výlety. Když pak začal vydávat svoje průvodce, ocenil jsem, že ten po Jindřichohradecku byl jediný, ano jediný průvodce, který zmiňoval záhadný zámček Terezín v mé milované Alberi. Takže klobouček.

A tak věřím, že i tahle knížka bude dobrá...

Cena publikace je 359 Kč, objednat ji lze na www.knizniklub.cz

Správa železnic informuje o nepřetržité výluce na železniční trati 041 z Hradce do Turnova, která bude probíhat v úseku Rovensko pod Troskami – Turnov ve dnech 22. března 2021 od 8:00 do 26. března do 18:00 hodin.

Důvodem výluky jsou práce na železničním přejezdu na silnici I/35 u Ktové. Všechny vlaky budou pod dobu výluky nahrazeny náhradní autobusovou dopravou ve vyloučeném úseku.

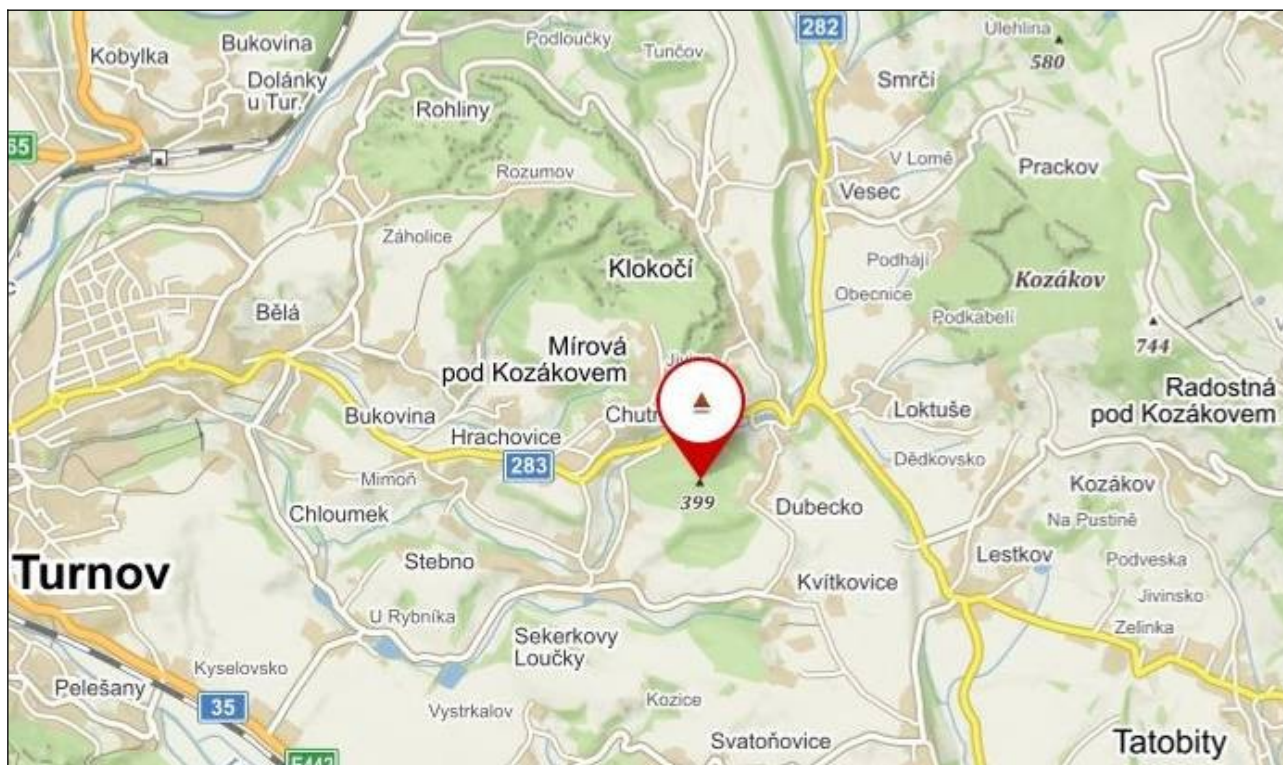
Rozhledna Dubecko měla být původně jen vysílač mobilního operátora, výstup je pouze pro odvážné

Pouze pro odvážné turisty je rozhledna Dubecko, která se vypíná u obce Loktuše nedaleko Mírové pod Kozákovem. Tvoří ji železná konstrukce s roštovým průhledným schodištěm, kterým je vidět dolů do hloubky. Příští rok tomu bude dvacet let od doby, kdy uvítala první turisty.

„K tomu, aby člověk vystoupal na rozhlednu, u které vidí při každém kroku hluboko pod sebe, je potřeba, aby netrpěl závratěmi. Tu trochu obav ze stoupání pak plně vynahradí krásný výhled,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně hejtmana Libereckého kraje.

Jedná se o 50 metrů vysoký stožár s vyhlídkovou plošinou ve výšce 33 metrů. Z ní se naskýtá překvapivě rozsáhlý výhled na krajinu Českého ráje, na vzdálený vrchol Ještědu, a hlavně na Kozákov, který je odtud vzdálen pouhé tři kilometry.

Rozhledna bývá uzamčena. Klíč je možné si vypůjčit v posledním domě v Dubecku, který leží zhruba 150 metrů od rozhledny.

K rozhledně vede z osady Dubecko lesní cesta. Auto je možno zanechat u kapličky, od níž je vyhlídková věž vzdálena zhruba 200 metrů. Vstup je pouze na vlastní nebezpečí.

Zajímavostí je, že objekt měl původně sloužit pouze pro potřeby mobilních operátorů. Teprve během stavby byl později na žádost obce doplněn o schodiště a ochoz.

Tak až nás přestanou věznit vládní opatření, máme tu tip na výlet.

○ Jan Mikulička, Liberecký kraj

lomnice n. p.

*** Zastupitelstvo Lomnice nad Popelkou schválilo rozpočet města pro rok 2021 Příjmy byly stanoveny na 125,3 milionu korun, výdaje 177 tisíc. Rozdíl příjmů a výdajů je 51,7 milionu.**

*** Odbor dopravy Městského úřadu Semily udělil městu Lomnice nad Popelkou stavební povolení k rekonstrukci komunikace mezi Chlumem a Lomnicí – k ulici Josefa Kábrta.**

Protože jde o území, kde byly dříve archeologické nálezy z období vrcholného středověku až raném novověku, je v povolení uvedena nutnost archeologického dohledu a případného záchranného archeologického výzkumu.

*** Nebudou-li prodejní trhy na Husově náměstí v Lomnici nad Popelkou kvůli pandemii 24. března, rada města souhlasila s náhradním termínem 14. dubna.**

„Provoz kina Jitřenka pro veřejnost jsme sice uzavřeli již 12. října 2020, ale od té doby neúnavně pracujeme na tom, abychom z různých dotačních prostředků zajistili peníze na jeho znovuvvedení do provozu,“ říká Ondřej Šír, vedoucí kina Jitřenka. „Předchozí zkušenost z léta 2020 nám bohužel ukázala, že v prvních šesti týdnech obnoveného provozu se návštěvnost propadá až na jednu třetinu, a tak se připravujeme na to, že budeme muset zkrátit programovací období na 14 dní, možná i na týden, abychom lépe reagovali na proměňující se trh. V nabídce premiér se situace oproti předchozímu roku výrazně proměnila - zatímco v roce 2020 jsme měli největší problém s nedostatkem atraktivních titulů, v letošním roce je situace opačná - na své první uvedení na plátnech kin již nyní čeká ve frontě několik titulů, které se utkají o diváckou přízeň.“

Na jaké premiéry se diváci mohou těšit? Duše o Disneye, český film Matky, očekávaný dokument Olgy Špátové Karel věnovaný životu Karla Gotta nebo snímek Země Nomádů.

„Na to, abychom mohli investovat do propagace a hygienických opatření, popřípadě mohli zkrátit programovací cyklus na 14 dní, jsme v únoru 2021 obdrželi od Státního fondu kinematografie částku 180 000 korun,“ říká Ondřej Šír. „O dalších dotacích v tuto chvíli jednáme v rámci sítě Europa Cinemas. V loňském roce již tato síť podpořila Jitřenku jako členské kino částkou 120 tisíc korun.“

○ Semilské noviny

železný brod

*** Rozpočet Železného Brodu pro rok 2021 měl navržený příjmy ve výši 169,5 milionu korun, výdaje potom ve výši 215,557 milionu. Schodek je 46 milionů. Tento rozdíl bude vyrovnán z ušetřených finančních prostředků z minulých let. Navrhovaný rozpočet byl zastupitelstvo schválen.**

Zastupitelstvo města Železný Brod schválilo také finanční částky pro městské dotační programy, pro oblast tělovýchovy a sportu částka 1,5 milionu, pro oblast kultury a činnosti spolků půl milionu a pro sociální oblast 125 tisíc korun.

*** Ve středu 20. ledna zemřel pan František Bartůněk. Celý život pohyboval v oblasti zemědělství a v oblasti zahradnictví a sadařství. Díky svému stálému sebevzdělávání a uplatňování nabytých zkušeností se stal uznávaným odborníkem. Věnoval se rovněž včelařství, byl také amatérským meteorologem, pečlivě si vedl denní záznamy počasí. Dlouholetý člen Českého zahrádkářského svazu působil rovněž jako instruktor, například jeho praktické jarní instruktáže týkající se řezu a roubování ovocných stromů se staly velmi populárními, o čemž svědčí jejich návštěvnost zvláště v posledních letech.**

○ Ivan Mališ, Železnobrodský zpravodaj

Rekonstrukce Valdštejnské lodžie odhalila špatný stav zdiva a trámů, město si připlatí

Výstavba ve Valdštejnské lodžii v rámci česko-polského projektu Cesta Valdštejnských architektů pokračuje. Jičínští radní nyní schválili dva dodatky ke smlouvě se stavební firmou RITUS, která má práce na starosti. Dodatky reagují na vícepráce, které se během výstavby vyskytly.

Během bouracích prací v Lodžii se zjistilo, že zdivo stěn v prostoru rekonstruovaných místnosti je značně nesourodé a stěny byly staticky nestabilní. Některé části je třeba odstranit a znovu vyzdít. V prostoru bývalé černé kuchyně byly zjištěny poruchy klenby, kterou je třeba staticky zajistit. Také je třeba opravit historicky cenné omítky, které se zde nacházejí. Některé trámy byly zničené a nebyly schopné nést nový strop, proto je v dodatcích rovněž obsaženo umístění ztužujících věnců v navazujících zdech a provedení nového ocelového stropu. Veškeré úpravy se dějí po konzultaci s památkáři. Cena díla se započtením dodatků je 29,97 milionu korun (včetně daně).

Jádrem stavebních prací je vybudování víceúčelového sálu ve Valdštejnské lodžii, bude ale také zrekonstruováno několik dalších místností, část Čestného dvora a historický sklep. Sál získá do vybavení audiovizuální techniku a zásuvné hlediště.

Stavební práce budou pokračovat po celý rok 2021, zprovoznění sálu je plánováno na jaro 2022.

Projekt Cesta Valdštejnských architektů je realizován ve spolupráci s polským partnerem, Nadací zámku Gorzanów. Sestává se z částečných rekonstrukcí Valdštejnské lodžie a zámku Gorzanów, který se nachází v polském Kladsku. Dále je do projektu zahrnuta informačně propagační část, jež chce návštěvníky seznámit s Valdštejnovými architekty – Giovannum Pieronim a Carlem Luragem. Vzniknou materiály jako třeba cestovní knížka, propagační film, pohlednice či expozice, které se budou zabývat nejen Lodžii a Gorzanówem, ale i zámky Náchod, Humprecht a muzeem Klodzko. Na to vše byla schválena dotace z evropského programu přeshraniční spolupráce Interreg V-A Česká republika. Město Jičín nyní usiluje ještě o jednu dotaci, a to z programu regenerace památek, sdělil tiskový mluvčí jičínské radnice Jan Jireš.

hořicko

Ve věku 87 zemřel 15. ledna starosta Hořic ing. Karel Divoký. Starostou byl v letech 1990 – 1994, poté ještě působil několik let jako zastupitel.

Vzpomínka na sochaře Josefa Wagnera

Druhého března uplynulo 120 let od narození sochaře Josefa Wagnera, stěžejního představitele poetické figurace v českém sochařství mezi světovými válkami a jedinečného pedagoga, který svým působením na pražské Umělecko-průmyslové škole po roce 1945 ovlivnil celou generaci mladých sochařů. Rodák z nedaleké Jaroměře prožil v Hořicích studentská léta, našel zde svou životní lásku, inspirativní tvůrčí prostředí rodinné secesní vily i místo posledního odpočinku.

Josef Wagner pocházel ze staré sochařské rodiny, která ve východních Čechách umělecky působila již od dob Matyáše Bernarda Brauna. Josef se nejprve vyučil v rodinné sochařsko-kamenické dílně a v letech 1917 – 1921 studoval sochařství u Quido Kociána na hořické sochařské škole. Další umělecké vzdělání získal pod vedením Jana Štursy a Otakara Španiela na pražské Akademii. Stipendia mu umožnila podniknout podnětné cesty za poznáním, nejprve do Itálie a posléze do Paříže. Po návratu do Čech nastoupil do školy stavební plastiky, kterou vedl Otto Gutfreund na pražské Umělecko-průmyslové škole. Na sklonku dvacátých let se Josef Wagner stává aktivním členem SVU Mánes a stejně jako Vincent

Makovský, Bedřich Stefan nebo Hana Wichterlová vstupuje svým dílem na pole meziválečné sochařské avantgardy.

Nekonečnou inspiraci sochař nacházel v elementárních formách přírody, vzpomínkách na dětství i postupech primitivního umění.

„V těchto letech užíval jsem i stejného materiálu, vrátil jsem se ke kameni a tak malé oblázky v řece a kolem na cestách jítřily fantazii svou téměř hotovou plastickou formou. Nacházel jsem náměty svých soch v balvanech, v lesích i na horách, v Krkonoších i jinde...“ vzpomínal později na období vzniku *Bludného kamene* (1929) / FOTO , sochy schouleného muže, který jakoby splynul

s tvarem valounu. Další zásadní tvůrčí stimuly mu přineslo studium přírody a památek při cestě do Itálie a Řecka, kterou již podnikl se svou ženou Marií Kulhánkovou, hořickou rodačkou a spolužačkou z akademie. Po návratu do vlasti si oblíbil zejména tvoření v lůně přírody, ve srubu, který si s manželkou postavili nad lomem v Betlémě u Kuksu. V magickém koutě Podkrkonoší, v bezprostřední blízkosti Braunových vrcholných barokních děl, pracoval Wagner na sérii takřka surrealistických Torz, kdesi na pomezí těl zakletých do přírodnin a objektů z Šimových obrazů. Socha *Ležící torzo* (1935) / FOTO 2 záhy získala první cenu České akademie věd a umění, plastika *Poezie* (1936), lyrická dívčí figura ležící múzy, byla vyznamenána Velkou cenou na Světové výstavě v Paříži.

Ve 30. letech jezdily za Wagnerovými do okouzujícího prostředí betlémské chaty jedinečné osobnosti soudobého českého umění, mimo jiných Emil Filla a Karel Dvořák, jejichž návštěvy potvrzují vysoký intelektuální kredit manželů. Josef Wagner tvořil rovněž skvělé figurální práce do veřejného prostoru. Jmenujme pomník Bedřicha Smetany v Karlových Varech, pomník básníka Vrchlického na Petříně nebo ikonický portrét Karla IV. pro aulu Karolina. Citlivou ukázkou Wagnerovy pietní tvorby v našem regionu představuje Pomník obětem druhé světové války ve Dvoře Králové.

Josef Wagner svým silným výtvarným projevem i vnímavým a osvíceným pedagogickým vedením pomohl formovat početnou skupinu talentovaných umělců, kteří od počátku 60. let nadlouho určovali další podobu českého sochařství. V hořických sochách Vladimíra Preclíka, Zdeny Fibichové, Miloše Chlupáče, Vojtěcha Adamce, Zdeňka Šimka, Jana Hendrycha a dalších se tak pomyslně uzavírá odkaz Josefa Wagnera drahým Hořicím.

○ Jana Cermanová, vedoucí Galerie plastik, Hořický zpravodaj, *foto NG Praha*

mnichovo hradiště

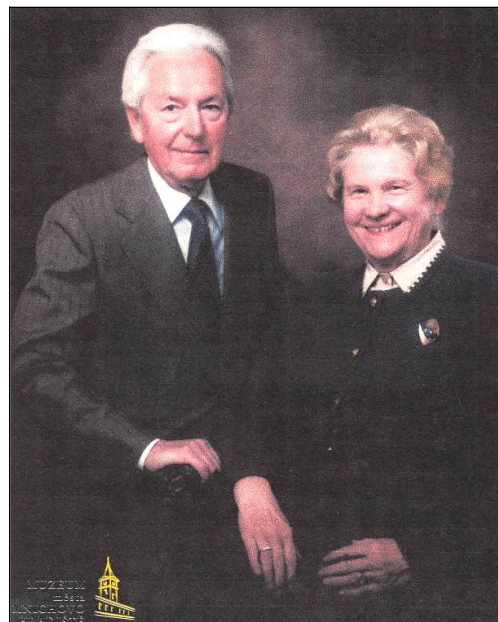

Pan Karel Hubač z Vlastivědného muzea v mnichově Hradišti mě upozornil na moji malou a omluvitelnou nedbalost. V článku o architektu Františkovi Jandovi jsem se zmínil o jeho spolupráci s architektem a stavitelem Ladislavem Čapkem. Napsal jsem, že se narodil v Praze, ale on pochází z Veselé u Mnichova Hradiště.

Chyba mne mrzí, neb jsem už Ladislavu Čapkovi psal, kamarádím s jeho pravnukem a denně jsem docházel do jejich domu – v suterénu byla totiž vinárna.

A tak mě těší zpráva pana Hubače, že se chystá publikace o Ladislavu Čapkovi a muzeum na ní spolupracuje.

A ještě jedna informace od pana Hubače, tentokrát z jeho článku o slavném hobojistovi Jiřím Tancibudkovi. Napsal jsem, že ten zemřel pravděpodobně v australském Adelaide, ale dočetl jsem se teď, že Jiří Tancibudek zemřel „na palubě letadla 1. května 2004 za letu do Německa na svatbu první vnučky“. Tak, teď je to v pořádku. Přikládám fotografii Jiřího Tancibudka s manželkou Věrou Háskovou při zlaté svatbě.

tanvald

Nová rozhledna nad Tanvaldem se umístila na pátém místě v anketě Rozhledna roku 2020 pořádané Klubem přátel rozhleden.

Do ankety, která probíhala v období od začátku roku do konce února, se zapojilo celkem 3847 hlasujících, platných hlasů bylo 3628. Špička se v deseti nejrozhlednách umístila jako jediná rozhledna z Jizerských hor. Vítězství si letos odnesla rozhledna Holedná v Brně (1093 hlasy). Na druhém místě skončila Chalupská Štěpánka v Plzeňském kraji (818 hlasů), na třetím Šibeník u Nového Hrádku v Královéhradeckém kraji (407). Čtvrtá byla Amálka u Českých Petrovic (291) těsně před tanvaldskou Špičkou (286 hlasů).

liberecký kraj

Průměrná hrubá mzda v Libereckém kraji stoupla ve 4. čtvrtletí meziročně o 7,1 procent na 36.081 Kč, tedy o 2398 korun.

V České republice byla průměrná mzda 38.525 korun.

liberec

Zeber bezhrůvých je na světě asi čtrřicet a většina jich žije v českých a slovenských ZOO

Ředitelé ZOO Liberec a Safari Parku Dvůr Králové ve středu podepsali memorandum o spolupráci na společné záchraně ohrožených zeber bezhrůvých. Vedle snah o stabilizaci populace v lidské péči se intenzivně zaměří i na ochranu zeber bezhrůvých přímo v jejich domovině v Ugandě.

Příběh zeber bezhrůvých představí tuto neděli i filmový dokument na ČT2.

„Zebra bezhřívá patří k velmi ohroženým zvířatům. V lidské péči na celém světě jich je něco málo přes čtyřicet a většina jich žije v českých a slovenských zoologických zahradách. Populace v lidské péči přitom stojí na potomcích dvorského chovu,“ uvedl ředitel dvorského safari parku Přemysl Rabas.

„Obrovské úsilí odborníků ze Dvora, Liberce a několika dalších zahrad tuto historickou souvislost jen potvrzuje.“

„Spolupráce mezi Dvorem Králové a Libercem je dlouhodobá. Je úžasné vidět, jakých výsledků již společná snaha dosáhla. Podpis memoranda znamená oficiální start projektu, na jehož konci bychom rádi viděli nejen stabilní populace zeber bezhřívých v zoologických zahradách, ale především v jejich domovské Africe,“ doplnil ředitel ZOO Liberec David Nejedlo.

Foto Luboš Melichar

Na systematické záchraně zeber bezhřívých pracují safari park a ZOO Liberec společně s dalšími specialisty už několik let. Postupně se podařilo shromáždit chovná zvířata roztroušená po Evropě do perspektivních stád a založit nové chovné skupiny. Na celém světě žije v péči zoologických zahrad 43 zeber bezhřívých. Díky trpělivé snaze a diplomacii českých a slovenských zoologů se v posledních dvou letech podařilo přesunout k potenciálním partnerům 11 zeber a založit chovy v zoologických zahradách v Praze, Plzni, Košicích a Bojnicích. To dává velkou naději do budoucna.

Memorandum zavazuje Zoo Liberec a safari park vedle posilování populací zeber bezhřívých v lidské péči i k intenzivní práci na ochraně zeber bezhřívých přímo v místě jejich původního výskytu, tedy zejména ve východní Ugandě.

Pozoruhodný příběh zeber bezhřívých a snahu dvou českých zahrad o jejich záchranu představí v neděli 14. března v 11:35 hodin na ČT2 rovněž dokument Zebra bez hřívy režiséra Michala Gálíka, který za podpory ministerstva životního prostředí produkovala ZOO Liberec. Dokument sleduje vědeckou expedici vedenou libereckým zoologem Lubošem Melicharem, která v roce 2019 v Ugandě potvrdila výskyt zeber bezhřívých nejen v národním parku Kidepo Valley, ale i v rezervaci Pian Upe. Právě tam se nyní napnou ochránářské snahy českých zoologů.

První zebry bezhřívé dovezl do světových ZOO někdejší ředitel královédvorského safari parku Josef Vágner ze tří legendárních výprav na přelomu 60. a 70. let. Od té doby se ve Dvoře narodilo 157 mlád'at, z nichž některá založila chovy v dalších ZOO. Postupem let ale chov bez aktivní koordinace upadal a tříštil se. Změnu přinesly právě až společné aktivity českých a slovenských zoologů.

liberecko

FRÝDLANT v Č. – Ve Frýdlantu je nově ulice Karla Velebného. Jednoznačným vítězem ankety o pojmenování nově vydlážděné uličky ve Frýdlantě se stal návrh poctit zakladatele proslulé jazzové dílny, která Frýdlant už více než 35 let proměňuje vždy v léto na město plné jazzu. Uvedla to Lucie Winklerová, radní a zastupitelka města.

za humny

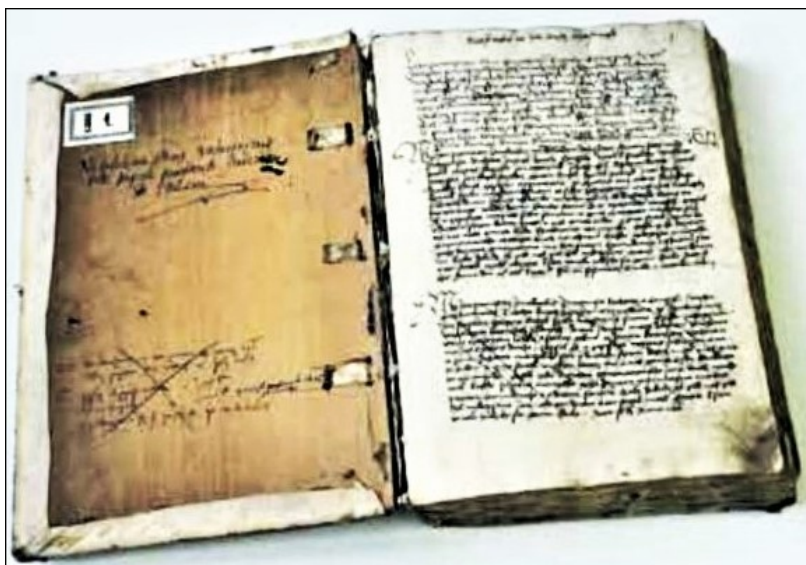
Kniha smluv rozličných

MLADÁ BOLESLAV – Před 550 lety, v roce 1471, začal mladoboleslavský městský písař – jeho jméno ale neznáme – zapisovat nejrozličnější zápisy do nově pořízené městské knihy, příznačně nazvané Kniha smluv rozličných. Kniha se dochovala a je tou nejstarší známou městskou knihou Mladé Boleslavi.

Městské knihy Specifické druhy úředních dokumentů, jakými jsou městské knihy, jsou dnes nenahraditelným základem pro poznání dějin prakticky všech složek života ve středověkých a raně novověkých městech. Používání městských knih úzce souviselo jednak s potřebou uchovávat nejrozličnější informace v nezměněné podobě podle principu „napsané slovo trvá“ a také se vznikem a rozvojem městských kanceláří. Ty vznikaly ve velkých městských centrech již před koncem 13. století a právě různé městské knihy umožňovaly zachovávat stále rostoucí množství informací nejen právního (například majetkové smlouvy), ale i finančního, správního i soudního charakteru. Zápis do takové knihy pojišťoval práva jak města jako celku, tak i jednotlivých měšťanů.

V průběhu 14. století se městské knihy rozšířily do velké většiny českých měst,

současně začaly vznikat specializované knihy pro různé druhy zápisů – například pro zápisy s platností pro celé město, knihy se zápisy o jednání městských rad, smolné knihy s výpověďmi před městským soudem, knihy účtů nebo třeba knihy evidující splátky městských daní.

A různou specializací dostaly i knihy pro záznamy práv jednotlivých měšťanů, vznikly tak knihy trhové, evidující prodeje nemovitostí, knihy smluv svatebních či knihy testamentů. Postupem času začaly formu „úředních“ knih používat i řemeslnická cechovní sdružení, různá bratrstva, své knihy měly i fary a existovaly také soukromé knihy, typicky třeba s kupeckými účty. Svůj význam si tyto knihy udržely po staletí,

až na sklonku 18. století je začaly nahrazovat úřední písemnosti jiných typů.

Zda je Kniha smluv rozličných opravdu tou nejstarší městskou knihou Mladé Boleslavi, nevíme. Je ale dosti možné, že existovala nějaká starší, kterou boleslavští konšelé používali k zapisování toho, co uznali za důležité, ale žádná zmínka o její existenci se nedochovala. Třeba shořela při některém z mnoha požárů nebo byla nenávratně zničena špatným uložením a častým stěhováním – Boleslav v 15. století ještě neměla radnici, radní tak úřadovali doma a „úřad“ se stále stěhoval od jednoho konšela ke druhému.

Kniha smluv je typickou ukázkou prvotní, ještě „univerzální“ podoby – zapisovalo se do ní vše, co konšelé i měšťané chtěli uchovat pro paměť. Najdeme v ní záznamy ze soudních jednání, rozsudky a právní „naučení“, zápisy o rozhodnutích vrchnosti, je v ní zapsán také nejstarší městský řád z roku 1494. Nejvíce je však zápisů majetkového charakteru.

Když si ji měšťané pořizovali, tak to byla nákladná koupě. Kniha velikosti o málo větší nežli je dnešní formát A4, s 206 papírovými listy, byla asi dovezena z Německa, protože v té době v Čechách s největší pravděpodobností ještě žádná papírna neexistovala. Psána je česky, podle různých rukopisů mnoha písaři.

Ti do ní ale nezapisovali systematicky, podle roků, některé mladší zápisy předcházejí těm starším, v knize je i několik nepopsaných listů. Kniha byla používána dlouho, více než sto let, poslední zápis je datován rokem 1574.

V té době již ale Boleslavští měli celou řadu dalších městských knih pro jednotlivé typy zápisů. Vzácná kniha je uložena ve Státním okresním archivu Mladá Boleslav, a protože nedávno byla digitalizována, tak si ji zájemci mohou celou prohlédnout a případně i pročíst na webových stránkách Státního oblastního archivu v Praze.

○ Pavel Sosnovec, Muzeum Mladoboleslavska, BOLESLAVAN

Kniha je svázána do desek tvořených dřevěnými prkénky potažených světlou kůží. Na desce je dnes již špatně čitelné označení knihy, s největší pravděpodobností Smlouvy rozličné. Původně byla opatřena i kovovou pohyblivou petlicí, upevněnou v zadní desce. Petlice se uzamykala do zámku na přední desce, aby se zabránilo nepovolaným osobám přepisovat nebo měnit obsah zápisů.

naš jubilant

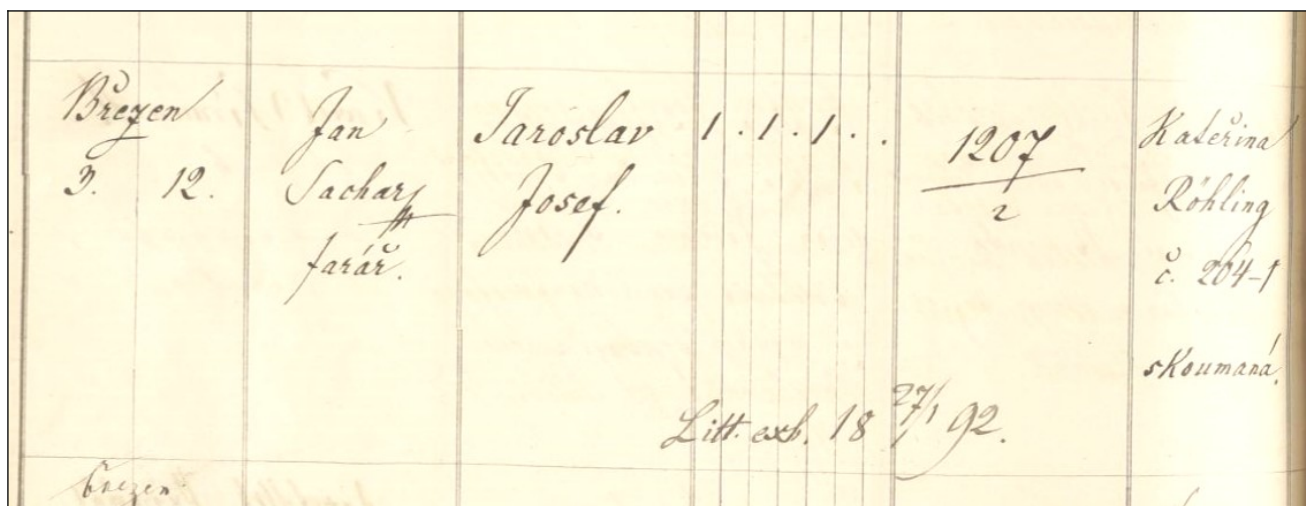
Jaroslav Feyfar byl lékař a amatérský fotograf, známý především svými snímky Krkonošských hor.

Narodil se 3. března 1871 v Praze Novém Městě v už neexistujícím domě Klimentská 1207, proti kostelu.

Otec obchodník Václav ze Starého Města pražského, syn krejčího Josefa, matka Josefa, dcera pasíře Antonína Kahlera z Josefova (okr. Králův Dvůr).

Po studiu na akademickém gymnáziu studoval medicínu a vojenskou službu absolvoval jako lékař. V roce 1903 nastoupil jako lékař v Jilemnici a o rok později se seznámil se svou budoucí manželkou Adou Tauchmanovou, usadil se v Jilemnici a založil rodinu.

Po vypuknutí 1. světové války byl povolán do Josefova, kde sloužil jako lékař. Během epidemie španělské chřipky onemocněl a choroba zanechala trvalé následky na jeho zdraví. Zemřel na zápal plic 19. března 1935.

Stal se legendární postavou „lékaře s fotoaparátem“, v jehož snímcích se odráží silné přilnutí k tamnímu kraji.

Tvorbu Jaroslava Feyfara lze rozdělit do dvou základních kategorií. První tvoří exteriérové portréty, druhou pak krajinářské motivy. Za nejvýraznější snímky jsou označovány záběry života v Jilemnici, které zachycují soudobý styl života a jsou Feyfarovým nejosobitějším vkladem do dějin fotografie u nás.

Většina jeho snímků byla vytvořena do roku 1910. Přinášejí svědectví o přetvoření fotografického obrazu na ušlechtilé fotografické tisky. Pokud je známo, byl Feyfar jediným fotografem v Krkonoších před rokem 1918, který stylizoval obrazy hor do gumotisků a pigmentů. Pomocí těchto technik usilovali secesní piktorialisté o uměleckou výpověď.

Památce svých rodičů věnoval fotograf Zdenko Feyfar (1913 v Jilemnici – 2001 v Lomnici n. P.) publikaci Krkonoše, kde na své dětství v podkrkonošském městečku vzpomínal: „Můj otec, jilemnický lékař Jaroslav Feyfar, často do hor odcházel. Co chvíli povolán k nemocnému, mizel mým očím za převaly kopců, v zášeří mlh a v širání noci. Jak to vzněcovalo dětskou fantazii, když k tomu ještě přistupovala starost, aby se zdráv vrátil a aby mu neublížil Krakonoš, když se hnal do dolin v bouřlivém plášti, proděravěném bludnými hvězdami.“

Ze svého vztahu k rodičům se vyznal slovy: „A má vděčnost patří tomu, kdo mě v dětství do té půdy zakořenil, i každému, kdo má aspoň občas potřebu tváří v tvář krkonošské skutečnosti zamknout se v takové ticho, že ani spoušť aparátu si je někdy netroufne porušit.“

Doktor Feyfar byl mezi pacienty velmi oblíbený, od chudých zásadně nebral peníze. Jeho duchovní život byl opravdu bohatý: jeho knihovna čítala na 15 tisíc svazků, uměl hrát na klavír, ohromoval znalostí filmů, lyžoval, sáňkoval, byl manuálně a technicky zručný (když si v roce 1907 koupil motocykl Laurin a Klement, tak ho nejprve celý rozebral a znovu sestavil). Fotografovat začal na jaře roku 1904, většina snímků byla vytvořena do počátku 1. světové války.

Pavel Scheufler v monografii Jaroslav Feyfar (vydalo Foto Mida, 1994) uvádí:

„V krajině Jaroslav Feyfar dlouho volil, než stiskl spoušť. Byl typem fotografa, který skutečnost nově netvořil, nic nepřetvářel, zachycoval jen její výsek v určitém pro něj zajímavém pohledu. ... Zachycoval hory, jak je viděl, veskrze realisticky, plasticky, bez příkras malebných šablon a manýr.“

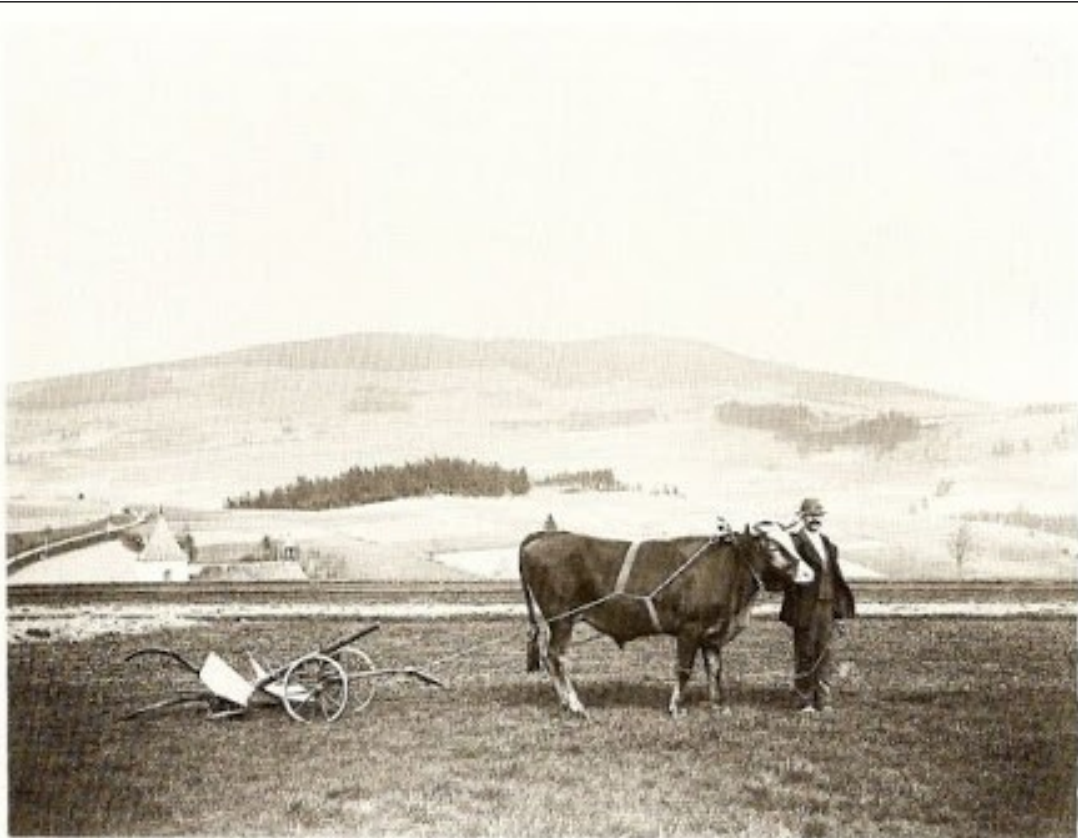
Ada Feyfarová, rozená Tauchmannová (1884 – 1966), matka Zdenko Feyfara pocházela z bohaté jilemnické rodiny, která podnikala v textilním průmyslu a vystavěla tzv. Tauchmannovu vilu v dnešní Valdštejnské ulici. V době svého vzniku (1869-70) byla po zámku druhou nejvýstavnější budovou ve městě. Rodina ji prodala v roce 1910. Ada Feyfarová je zvěčněna na mnoha působivých portrétních fotografiích svého manžela, její snímek (se psem Orlovem z roku 1908) zdobí i obálku monografie Jaroslav Feyfar (Foto Mida, 1994).

Ze Zvědavé uličky v Jilemnici, kolem 1910

Použité fotografie pocházejí ze stránek: Feyfar.cz, Foto MIDA, Wikipedie (sbírka Pavla Scheuflera), Moravská galerie v Brně, MutulArt

Miss Foster

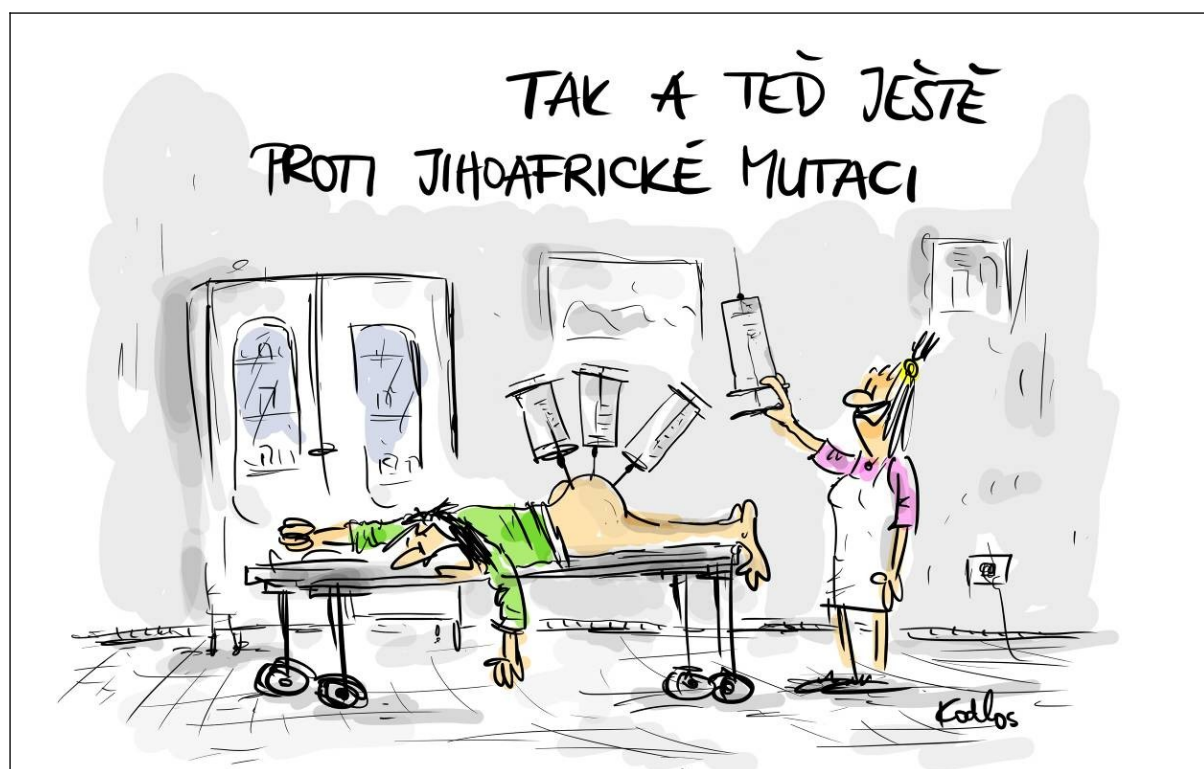

hrdý okýnko

2 x Karel Hohl

došlo po uzávěrce

Na autentických místech v Krkonoších pokračuje natáčení filmu *Poslední závod*. Drama z počátků lyžařského sportu podle skutečné události vzniká v produkční společnosti Punk Film, v režii Tomáše Hodana, který je zároveň autorem námětu a scénáře.

Slunce a modrá obloha se s vánicí a mrazem na Labské boudě střídají během několika minut. Stejně tak tomu bylo 24. března 1913, kdy Bohumil Hanč (ve filmu jej hraje Kryštof Hádek), vyběhl za dobrého počasí jenom v košili do lyžařského závodu, jenž se mu nakonec stal osudným.

Kryštof Hádek, Marek Adamczyk, Jan Nedbal, Cyril Dobrý, Jan Hofman a představitelé dalších postav, stejně tak jako celý štáb, v těchto dnech zažívají náročné dobrodružství. Někteří absolvovali přípravu v podobě otužovacích kurzů a fyzického tréninku, což se jim při natáčení v extrémních podmínkách určitě hodí. Všechny spojují silné zážitky. Dá se říct, že tento film o přátelství a odvaze žijí. Produkce filmu mi poskytla několik fotografií Nikolase Tušla, ze kterých jsem vybral tuto. Je na ní Kryštof Hádek s Jarouškem Pleslem, který představuje Josefa Rösslera – Ořovského.

Koncem března se natáčení přesune na Luční boudu.

